

Dagtilbud for fremtiden

- En overordnet udviklingsplan på 0-5 års området

AALBORG
KOMMUNE

Indhold

UDVIKLINGSPLANENS 3 SPOR 4

SPOR 1:
INKLUSION 6

SPOR 2:
LÆRING OG LÆRINGSMILJØER 8

SPOR 3:
FORÆLDREINDDRAGELSE 10

GOD PÆDAGOGISK PRAKSIS
- DELMÅL PÅ TVÆRS AF DE 3 SPOR 12

Udviklingsplanens 3 spor

Denne overordnede udviklingsplan har til formål dels at udstikke en fælles ramme for det faglige arbejde, vi skal i gang med på 0-5 års området og dels at være til inspiration for de lokale planer, der efterfølgende skal udarbejdes i daginstitutioner og dagpleje. Planen er et led i arbejdet med at udvikle Aalborg Kommunes Dagtilbud for fremtiden.

Den fælles ramme for det faglige udviklings arbejde omfatter 3 udviklingsspor, som vi skal sætte særligt fokus på i Aalborg Kommune på 0-5 års området frem til 2014. De 3 udviklingsspor skal gøres levende. Det betyder, at de skal udfoldes i mangfoldige udviklingsprocesser på dagtilbudsområdet de kommende år.

Udviklingsarbejdet skal være i stadig bevægelse. Vi tager således afsæt i nedenstående spor, men vi vil følge de tendenser og udfordringer, samfundet afspejler og eventuelt tilføje nye spor, når det giver mening.

DE 3 UDVIKLINGSSPOR ER:

- 1. INKLUSION**
- 2. LÆRING OG LÆRINGSMILJØER**
- 3. FORÆLDREINDDRAGELSE**

På daginstitutionsområdet, vil udviklingsarbejdet ske i en vekselvirkning mellem institution og dagtilbud. Det er hensigten at fremme en høj grad af involvering af medarbejdere, ledere, forældrebestyrelser og dagtilbudsbestyrelser.

I dagplejen vil udviklingsarbejdet foregå i hele dagplejen, hvor dagplejere, dagplejepædagoger, ledere og forældre inddrages.

Og så er det også vigtigt at huske, at vi skal høre børnenes stemme, der hvor det er muligt, når vi udvikler god pædagogisk praksis.

Den involverende tilgang, håber vi, vil tilskynde til nytænkning og kreativitet, ligesom det er intentionen, at alle aktører arbejder på at skabe ejerskab for de valgte udviklingsspor. Processen er dermed baseret på en motiverende tilgang, hvor rammen er sat, men hvor aktørerne selv udfylder og tydeliggør spille- og handlingsrummet efterfølgende.

Udviklingsarbejdet sammentænkes med den ny ledelsesstruktur på daginstitutionssområdet, men også med den nyere ledelsesstruktur i dagplejen. Udviklingsarbejdet skal tilgodese det pædagogiske arbejde med børnene og den pædagogiske ledelse. Øget sammenhængskraft, ledelse og kommunikation skal bringe det pædagogiske arbejde med børnene i fokus. Det er disse pejlemærker, der fortsat skal sikre kvaliteten i de forandringer, der fastholder fokus på Aalborg Kommunes Dagtilbud for fremtiden.

Parallelt med omsætningen af udviklingsplanen og inden for rammerne af den, har dagtilbuddene mulighed for at arbejde med egne supplerende fokusområder.

Jeg håber, at vi med udgangspunkt i nærværende plan får sat gang i nogle gode diskussioner, nytænkning og praktisk afprøvning af nye idéer og veje, som skal munde ud i jeres egen udviklingsplan. Vi har brug for, at alle deltager i arbejdet, og jeg glæder mig til at se resultatet.

Venlig hilsen

*Hans Chr. Mariegaard
Børne- og familiechef*

INITIATIVER TIL INSPIRATION

- *At børn så vidt muligt forbliver i normaltilbud*
- *Mangfoldige fællesskaber*
- *Dannelse og læring*
- *Fleksible læringsrum*
- *Rammer for læringsstile*
- *Fokuseret og professionel tilgang*
- *Inddragelse af børn*
- *Inddragelse af forældre*
- *Dokumentation*

Spør 1 - Inklusion

MÅL

Aalborg Kommunes udgangspunkt for børns personlige og sociale udvikling er, at børn bliver respekteret og får opbakning. Vi skal skabe mulighed for social deltagelse, så børn kan opbygge venskaber og opleve, at de hører til og betyder noget for fællesskabet.

I fleksible og motiverende miljøer skal vi sikre børn læring og dannelse, så deres kompetencer og viden udvikles, og de får udnyttet deres resurser.

FORMÅLET ER

- at støtte børn i deres udvikling og trivsel og give dem mulighed for at være en del af fællesskabet
- at tilbyde læringsmiljøer, der skærper børns nysgerrighed og medbestemmelse og sikrer dem personlig, social og faglig udvikling
- at læring og dannelse sker gennem social deltagelse
- at dagtilbuddet har høje faglige ambitioner og bevidst arbejder med inklusion
- at almen pædagogiske og specialpædagogiske kompetencer i højere grad anvendes i en inkluderende pædagogik
- at forældre til enhver tid bruges som barnets primære resurse

DEFINITION AF INKLUSION

Inklusion er et begreb, der rummer mange forskellige aspekter. I vores sammenhæng handler det om inklusion i dagtilbuddet i almindelighed og om inklusion af børn i vanskeligheder i særdeleshed.

Inklusion er en proces, der handler om at imødegå eksklusion.

Inklusion er, at børn føler sig respekteret og værdsat for det, de er. Vi skal møde børn i respekt og med et resurse syn, og vi skal tilbyde dem fleksible og udviklingsorienterede miljøer, hvor de oplever sig som betydningsfulde for fællesskabet. Dermed sikrer vi dem personlig, social og faglig udvikling.

OM FLEKSIBLE LÆRINGSRUM

- *Stuen som læringsrum*
- *Gangen som...*
- *Naturen som...*
- *Kulturen som...*
- *Legen som...*

OM LÆRINGSSTILE

- *Kroppen som læringsstil*
- *Sprog og læsning som...*
- *Demokrati og inddragelse som...*
- *IT som...*
- *Matematik som...*

Spør 2 - Læring og læringsmiljøer

MÅL

Målet med læring og læringsmiljøer som et af Udviklingsplanens spor er at fastholde den gode udvikling med læring i 0-5-års alderen og samtidig skærpe en fokuseret indsats med læring som såvel en social som en individuel læringsproces for børn.

FORMÅLET ER

- at børn motiveres, bliver nysgerrige og får lyst til at lære i enhver sammenhæng
- at skabe fleksible, mangfoldige og kreative læringsmiljøer, så alle børn udvikler sig fagligt, personligt og socialt
- at pædagogik og organisering underbygger læring og læringsmiljøer
- at det pædagogiske personale sætter rammerne og er fagligt dygtige, nærværende og engagerede
- at læring og læringsmiljøer er væsentlige faktorer til inklusion
- at forældre til enhver tid bruges som primære resurse i deres barns læring og udvikling

DEFINITION AF LÆRING OG LÆRINGSMILJØER

Læring handler om barnets dannelse af identitet. Det kan beskrives som en proces, hvor barnet tilegner sig viden, kundskaber og færdigheder gennem de erfaringer, det gør sig - i familien, i dagtilbuddet og i hverdagslivet.

Læring sker på alle tidspunkter og i alle situationer. Det rummer både et kognitivt og socialt aspekt, der finder sted, når barnet deltager i fællesskaber.

FORÆLDREINDDRAGELSE

- *Deltagelse i dannelse og læring*
- *Professionel dialog*
- *Forventningsafklaring*
- *Indgå klare aftaler for ansvar*
- *Dialog om overordnede principper for læring og dannelse*

Spor 3 - Forældreinddragelse

MÅL

Forældrene er fundamentet i barnets liv. De har hovedansvaret for, at deres barn får en tryk opvækst med gode udviklingsmuligheder.

Forældre, også forældre der har brug for særlig støtte, skal altid ses som en resurse i forhold til det konkrete samarbejde om deres barn. De skal inddrages og deltage aktivt i dagtilbuddets liv.

FORMÅLET ER

- at forældre til enhver tid bruges i samarbejdet om deres barns udvikling, læring og trivsel
- at forældre anerkendes og respekteres som et af barnets vigtigste resurser
- at forældre mødes af medarbejdere, som arbejder professionelt, i deres barns dagtilbud
- at forældre gennem forskellige samarbejdsfora, som forældrebestyrelser, forældrenetværk o.a. får mulighed for at blive inddraget i principperne for det pædagogiske arbejde.

DEFINITION AF FORÆLDREINDDRAGELSE

Forældreinddragelse skal forstås sådan, at forældre er primære i deres barns liv, og derfor skal vi anerkender dem for at besidde værdifulde resurser. Vi skal til enhver tid inddrage forældrene i de vilkår, der drejer sig om deres barn.

Daglig forældredialog, samarbejde om barnets udvikling, læring og trivsel samt mulighed for deltagelse i forskellige dialog- og beslutningsfora skal være til stede.

God pædagogisk praksis

Udviklingsplanens 3 spor Inklusion, Læring og læringsmiljøer og Forældreinddragelse er tæt forbundne temaer og er også hinandens forudsætninger. Det betyder, at et tema aldrig kan stå alene, og god pædagogisk praksis vil altid have afsæt i alle 3 spor.

I GOD PÆDAGOGISK PRAKSIS SKAL DET SIKRES:

- at der er sammenhæng mellem sporene
- at der er fælles forståelse og konsensus; at det, vi siger, også er det, vi gør
- at forældre har indsigt i dagtilbuddets prioritering og omsætning af Udviklingsplanens spor
- at institutionen bruger dokumentation, evaluering og opfølgning som metoder til at opnå god pædagogisk praksis for udviklingsplanens 3 spor.

SMÅBØRNSAFSNITTET TILBYDER

- *Udviklingsprocesser og processtyring*
- *Tydelig og klar opfølgning og evaluering af processer*
- *Registrering af forandringer*
- *Erfaringsudveksling og formidling*
- *At skabe rum for fælles refleksion*
- *Øget fokus på forståelse mellem det specielle og det almene*

Sådan omsætter vi Inklusion, Læring og læringsmiljøer og Forældreinddragelse

DELMÅL PÅ TVÆRS AF DE 3 SPOR:

1. Fleksible, mangfoldige og udviklingsorienterede miljøer.
2. Faglig, personlig og social udvikling for alle.
3. Høj pædagogisk faglighed, nærvær og engagement.
4. Forældrene som barnets primære resurse.

1. FLEKSIBLE, MANGFOLDIGE OG UDVIKLINGSORIENTEREDE MILJØER

Fokus på børns aktive deltagelse i hverdagslivets fællesskaber

Aktører i hverdagslivets fællesskaber omfatter børn, forældre, medarbejdere, ledelse og organisationen.

Tilrettelæggelse af det pædagogiske arbejde skal sikre, at alle børn har mulighed for aktiv deltagelse i fleksible, mangfoldige og udviklingsorienterede miljøer og fællesskaber.

Ydermere skal det enkelte barns nærmeste udviklingszone og læringsstil tilgodeses i tilrettelæggelsen af det pædagogiske arbejde.

Inkluderende pædagogik og fællesskabet, som en forudsætning herfor, kan antage mange former; fra en individuel læringsstil, over læring i mindre grupper til læring og aktivitet i dagtilbuddets hverdagsliv.

De pædagogiske læreplaner danner grundlag for, at vi kan arbejde tematiseret med forskellige læringsstile, i forskellige pædagogiske rammer og med forskellige pædagogiske metoder.

Udgangspunktet er, at børn lærer forskelligt, på alle tidspunkter, i alle situationer og oftest via leg. Som eksempel kan kroppen via leg og bevægelse betragtes som en forudsætning for læring i barnets tidlige liv. Barnets hjerne udvikles ved bevægelse, og der skal rigtig meget bevægelse og mange gentagelser til at stimulere hjerne og sansemotorik og dermed give barnet gode muligheder for at optage læring. I en senere alder lærer barnet i stigende grad gennem sproglige aktiviteter. Kroppen og sproget bliver i denne sammenhæng eksempler på vigtige læringsstile.

Dagtilbuddet er barnets første møde med et professionelt læringsmiljø. Læringsprocesser i dagtilbuddet bliver starten på livslang læring. Dermed er dagtilbuddet et vigtigt bidrag til barnets videre liv i skole og under uddannelse.

2. FAGLIG, PERSONLIG OG SOCIAL UDVIKLING FOR ALLE

Fokus på den enkelte og på differentierede fællesskaber

Alle børn skal føle sig inkluderet, respekteret og anerkendt.

Børns dannelse og læring er forskellig, de skal derfor udfordres ud fra egne forudsætninger og i respekt for det enkelte barns integritet. Vi skal tilbyde børn noget forskelligt for at give alle lige muligheder.

Læring og dannelse er en individuel proces, hvor det enkelte barns læringsstil og nærmeste udviklingszone skal i fokus. Det kan fx være læringsstile som kroppen, sprog og læsning, demokrati og inddragelse eller matematisk forståelse.

Læring og dannelse er også en social proces. Kommunikative og sociale kompetencer udvikles eksempelvis bedst i sociale sammenhænge og fællesskaber.

Aktiv deltagelse i forskellige fællesskaber er en forudsætning for, at børn trives og udvikles. Det er vigtigt, at børn ser sig selv i en sammenhæng med andre og oplever, at de er betydningsfulde i hverdagslivets fællesskaber. Det handler på den ene side om barnets oplevelse af at deltage, og på den anden side handler det om fællesskabernes evne til at gøre barnets deltagelse mulig.

Med det mål at styrke interesser og relationer blandt børn skal vi sikre differentierede fællesskaber, der kommer til udtryk på tværs af alder, køn og forudsætninger, men som også kommer til udtryk i ligeværdige fællesskaber.

Der skal være mulighed for differentierede fællesskaber – også for børn i særlige vanskeligheder. Det enkelte barn skal helst tilbydes et miljø, som svarer til dets behov, og det skal i stigende grad være et inkluderende pædagogisk miljø, som bevidst modvirker eksklusion og segregering.

INITIATIVER TIL INSPIRATION

- *Fokus på inklusion*
- *Fokus på dagtilbuddets læringsmiljø*
- *Fokus på forældreinddragelse*
- *Relevant kompetenceudvikling blandt medarbejdere*
- *Organisatorisk læring*
- *Et professionelt lærings syn*
- *Et professionelt børnesyn*
- *Evaluerings*

3. HØJ PÆDAGOGISK FAGLIGHED, NÆRVÆR OG ENGAGEMENT

Fokus på medarbejderen som rammesætter

Dagtilbuddet styrker det enkelte barn personligt, socialt og fagligt gennem en målrettet indsats.

Organisering og tilrettelæggelse af det pædagogiske arbejde skal motivere børnenes nysgerrighed, lyst til at lære og dermed generelle udvikling. Der skal til enhver tid være fleksible rammer tilstede i vores pædagogiske praksis og læringsstile, som er tilpasset den enkelte og fællesskabet.

Arbejdet skal vi tilrettelægge, så børn kan være nysgerrige, undersøgende og aktive i fællesskaberne. God pædagogisk praksis skal tilrettelægges, så børn kan inddrages og have medansvar for egen udvikling og læring.

Børn har forskellige læringsstile og forudsætninger, og vores dagtilbud skal derfor have en professionel tilgang, som indeholder høje faglige ambitioner og kvalifikationer og som afspejler engagement og bevidsthed, der kommer direkte til udtryk i institutionens sprog og kultur samt i børnenes trivsel og udvikling.

Ledere og medarbejdere skal arbejde fokuseret og til stadighed med udviklingsplanens 3 spor.

Ledere og medarbejdere skal gives mulighed for opkvalificering og viden deling - og de skal have mulighed for at indgå i udviklingsprocesser i eget dagtilbud samt på tværs af dagtilbud.

Dagtilbuddets kultur skal afspejle en kritisk undersøgende tilgang til egen praksis. Vi skal forebygge 'hjemmeblindhed' gennem en kommunikationskultur, der omfatter, at det, der siges, også er det, der gøres.

Dagtilbuddet skal arbejde målrettet med dokumentation og evaluering af egen pædagogisk praksis.

4. FORÆLDRENE SOM BARNETS PRIMÆRE RESURSE

Fokus på inddragelse til barnets bedste

Forældrene er barnets vigtigste rollemodeller. Vi skal til enhver tid samarbejde med dem om deres barns udvikling og læring. Barnet tilegner sig sine grundforståelser fra forældre og hjem. En gensidig forventningsafklaring og en klar aftale om ansvarsfordeling mellem dagtilbuddet og barnets forældre er væsentlig for barnets udbytte af sin læring og dannelse.

Vi skal skabe muligheder for samspil og anerkendende relationer i samarbejde med forældrene gennem daglig dialog, formaliserede forældresamtaler og -møder. Vi skal til enhver tid inddrage forældre fra start i alle ekspertmøder, fordi vi skal anerkende forældrene, som den resurse, de er.

Vi skal skabe rum for refleksion sammen med forældrene, fx gennem tematiserede forældrecafeer eller netværk med erfaringsudveksling som metode.

I forældrebestyrelserne inddrages forældrene i dialog om de overordnede principper for udviklingsplanens 3 spor og for god pædagogisk praksis i institutionen.

I en organisatorisk læringsforståelse kan vi med rette bruge forældre til at være blikket udefra på vores pædagogiske praksis i omsætningen af udviklingsplanens 3 spor.

